

FØROYA SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 12.

Lýsingaprísur fyri mm. 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 24. mars 1945.

Bladid verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárid

19. árg.

TORA TEIR

Harra Danbjørg hevði stutt herfyri grein í »Socialinum«, hvári hann færdi prógv fyri, hvussu teir 20 hava felt uppskot javnarmanna á Tingi.

Sum vanligt kann ein ikki vænta annað svar, enn at »Dimma« og »Dagbl.« hvørt í sínum lagi geva ein sluttur fyri ein slatur og avskepla allan veruleika: Øll uppskot javnaðarmanna eru einki annað enn fantasifostur, yvirbjóðingarpolitikkur, propaganda, orðklúgvári o.s. fr.

Kann ein vænta annað svar og aðra viðgerð av hesum uppskotum javnaðarmanna úr hasum horni.

Nei! og aftur nei.

Afturhaldsflokkarnir, sum í veruleika eru ein og sami flokkur av gomlum afturhaldsmönnum kunnu ikki gera øðrvísi. Aðaluppgávan er jú at køva alt, ið miðar imóti at reisa upp og frígera hin minni menta, so hann kann fáa frían andadrátt.

Sum »kamaleón« skifta flokkarnir lit — alt eftir sum umstøðurnar eru, og reiðiliga listastir (vaskeagte) hava teir nú eina tíð verið av konjunkturliting. Henda liting fer tí nú at vaskast av — og tað merkiliga er, at báðir flokkar viðganga hetta.

Hond í hond koma teir nú — hver í sínum blaði — undan kavi.

I »Dimmalætting« nr. 21 og »Dagblaðnum« nr. 21 siga teir fólk frá, at javnaðarmenn hava lagt fullfíggið uppskot fram á tingbórd, hvareftir ein samfelagsskipan kann fara fram og tað einasta teir hava gjørt, er at hava felt hesi uppskot javnaðarmanna og í staðin fyri avgjört: Sambart »Dimmalætting« — »Lagtinget saavel som de private har i Stedet valgt at gaa andre Veje (samb. Óla Onghamar í sama blaði: »eftir hæli til gomlu húskallatíðina við náðisessi fyri tann vanliga fiskimann á bekki húsbóndans) í Spøragsmaalet om Fiskerflaaden's Fornyelse....«. Og víðari hevur fólkaflokkurin (samb. Óla Onghamar í »Dimmalætting« nr. 21) »eftirstíðan skipað fyri Føroya fiskimönnum ta ávaring, at einans hinir somu lastaigarar skulu gera av, um og hvussuleiðis fiskiflotti okkara skal nýggjast, tá ið tann dagur kemur....« (Gud viti nær tað verður).

»Dimmalætting« er so fræg, at hon sigur fólk frá hesum ræðuliga skili, meðan »Dagbl.« sær sjálvum líkt heldur áfram við sínum vanliga briksli og roynir at gera alt til grin: »akvegir í dupultari longð, havnir á hvørjum tanga... o. s. fr. (analogt við prikkalógina)..... javnaðarmenn hava ikki dugað at havt samband við tað livandi lívið.....«

Er tað nú so?

Nei, tað sýnist sum at leið javnaðarmanna so við og við fer at verða fylgd. Enntá tykist (fyrsta?) tillopið at skula gerast á sjálvri »revraborge« javnaðarmanna Tvøroyri, har menn hava í umbúnað at fara yvir til centralisering — at ganga saman í ból, fyri at kunna lyfta í felag..... (samb. H. B. Thomsens »Projekt« í »Føroyat.«)

Men rætt, sum »Dagbl.« sigur: »Hvat kunnu 5 gera móti 20.«

Og hvat framstig hevur samfelag okkara haft av afturhalds- — 20-manna — flokka ávum við øllum teirra privat og alikavæl statsstúðaðu fyritekum.

Hvi eru teir 20 so bangnir fyri at lata javnaðarmannauppskot koma fram í ljósmála.

Hvur hin minni maðurin nakað at tapa. Nei, hann litir aftur um bak og sigur: »Vit hava nú í mansaldrar iðið á knønum og illa nokk tað. Vit hava alt at vinna — einki at tapa. Vit krevja uppskot javnaðarmanna almanna kunngjörd okkum — teirri vinnandi fjøldini.

Og er tað fullfíggið og hevur meguleika fyri at gjøgnumførast, soleiðis at vinnuliv okkara kann lyftast upp í tíðarhóskandi plán, um enn við einum ódnartaki, so lat okkum dema og tala. I hesum ferri er okkum kært at hava frændafólk okkara Íslendingar til fyridemi.

Land okkara kann ikki koma longur niður, enn tað er vinnuliga — og stilt kann ikki standa. Sum »Dimma« sigur gjøgnum Óla Onghamar: »Luftin hevur leingi nokk leikað kyk við nýggjætætlaðum í ymskiborð, men einki tykist at renna við.....«. Rætt so, harra Onghamar. Latið okkum siggja hesi uppskot. Tað eru vit, ið byggja landið. Tað eru vit, ið rinda.

Hava vit ráð at rinda fullan skatt og onnur gjöld av okkara bruttovinningi, sjálv um endarnir aldri rækka saman í húsarrástri okkara, so hava teir stóru enn meira ráð til tess. Teir sita ikki sloktir fyri tað.

Ein stórtikin skipan má og skal til, skulu vit einaferð með alla koma uppundan. Vit vilja ikki longur einans lita á privat initiativ í einum samfelag, hvári vit sjálvir virka og rinda okkara til felagsraksturin. Vit forða ikki teim privatu fyri tað. Teir duga nokk at sæta sær. Smæst heldur ikki.

Ein samfelagsskipan kann og má fáast í lag, um so »Dagbl.« rópar aldri so hart um »ansvarleysan politikk« (hvi?) og »Dimmalætting« klynker om »at skride over visse Grænser«.

Hvat man hetta vera fyri »Grænser«? Tað skuldi væl ikki veri at fingið ruddað upp í skattaintekunum og bronglingini av markinimum fyri at sleppa niður um lægtingsskattatarifurnar. Okkurt man vera at róta í her.

Metið bert skattin, ið arb. virkið — ræðumyndin — A. T. hevði í ár saman við úrslitið hjá øðrum virkjum.

Jú, so sanniliga hava teir 20 nakað at berjast fyri. Teir leika tí í, sum teir gera, og taka lógvat saman fyri at køva javnaðarmannauppskotini á tingi.

Men er tað ov trøngt á tingi at fáa greiðu á hesum fløkjum so komið út á víðan vøll.

Latið ta vinnandi fjøldina og teirra organisatiónir siggja, tala og dema. Komið fram.

Organiseraður.

Heimatíðindi.

Gudsstænasta.

Pálmasunnudag prædikanr Joensen prestur í Havnar kirkju kl. 11.
Talvan gongur fyri kirkjuna.

Fiskasøla

»Nordbugvin« seldi seinasta tús fyri 9500 pd., »Atlantfarid« 7300, »Polarfarid« 7600, »Lillie« 6800, »Mazeppa« 5000 (batafiskur), »Royndin« 1840 (fiskad sjálv), »Kynjasteinur« (leigadur) 6600, »Skála-berg« 10000, »Stella Argus« 12,050 pd. umframt lýsid, »Vesturvardin« 12,078 pd. umframt lýsid.

Landskapping

I flokksmleiki fyri menn fer fram í Tórshavn sunnudagin 15. april millum Klakksvikar Fimleikafelag og Havnar Fimleikafelag.

400 kr. í part

fekk ein motorbátur á Tvøroyri í næstseinastu viku. Væl av fiski er at fáa við Suduroynna, tá ið vidtrar.

Seyrvágs Ítróttafelag 40 ár.

17. í h. fyllti Seyrvágs Ítróttafelag 40 ár. Hesin dagur varð hátíðarhildin og endaði við veitsluborð í felagsins samkomuhúsi har bordreitt varð við øllum góðum fyri 120 fólkom. Mong góð orð

Tøkk.

Hjartans tøkk veiti eg øllum teimum, ið sýndu okkum samkenslu tá ið kára kona mín

Karolina Øster

doyði og varð jarðað

Tvøroyri, 17. mars 1945.

Fyri tey avvarandi

Peter Øster.

vórdu søgd og bar Ítróttaradgvarin felagsins vegna eina stóra tøkk til Sjóvinnubankans deild í Seyrvági, ið hevði givið 1000 kr. til nýggja leikvøll felagsins. Tveir aðrir persónar høvdu givið 100 kr. hvør og ein Ónglendingur 120.

Seteplatrot

er allastáðni kring Føroyar. Koma ikki setepli verður epladyrkingin fyri einum svarum bakbrest. Men vonandi verður tað at eydnast at fáa epli til landið.

Kolatrot á TVØROYRI

Tað má sigast at vera merkiligt, at tað skal ganga so smátt við at fáa tað neyðturviliga »props« til kolagrevsturin. Á Tvøroyri er kolatrot bara av »propstroti«. Tá ið vit ikki kunnu fáa kol úr Bretlandi — tað kunnu vit skilja, so nevng brúk Bretland sjálvt hevur fyri kóli sínum — skuldu vit kunna vænta, at vit kunnu fingið tað sındrid av »props«, vit hava brúk fyri til kolagrevstur.

KONGLAR

Vinnulivsnevndin, til Ísland varð send, letur væl at, nú hon er afturkomin. Íslendingar vóru bæði bæði blidir og týðir, og menn vórðu bodnir inná gólvíð bæði hjá hesum og hasum og fingi allslags.

Viðvíkjandi ørindunum, so søgdu Íslendingar, at teir høvdu hug til at leiða ella keypa alt, í Føroyum fanst — bæði leyst og fast, heiðið og kristið.

Ein skuldi t. d. hava hildið fyri: At heilar høvdu teir á Íslandi, men tað vóru armar og bein, ið trutu. Og til hetta høvdu teir føroysku sendimenninir at svarað: At armar og bein trutu ikki í Føroyum, men heldur heilarnir, so vildu teir gjørt so væl at latið okkum fingið nakrar heilar frá teimum, vildu vit latið teir fingið ivaleyst av ørmum og beinum afturfyri. Hetta óðalsbýtið er so ætlanin at taka við næstu ferð, vit hava samráðingar við frændirnar vestan hav.

Annars er at siga, at úrslitið hjá nevndini er óføra væl fagnað her heima hjá okkum. Vinnulivsmenn halda, at hetta er størsta bragd,